

MUSEON LEHTI

Jäähyväiset museon lehdelle
Ryhdy linnoitteen lähimmäiseksi!
Piilopirtti Kruununhaassa

PÄÄTOIMITTAJA/HUVUDREDAKTÖR
Museonjohtaja Tiina Merisalo

TOIMITUS/REDAKTION
Tutkija-tuottaja Jere Jäppinen

OSOITE
Museon lehti/
Helsingin kaupunginmuseo
PL 4300, 00099 Helsingin kaupunki
puhelin 09 3103 6630

kaupunginmuseo@hel.fi

TAITTO / LAYOUT
Susanna Vuorinen

KIRJAPAINO/TRYCK
Erweko Painotuote Oy

ISSN-L 1457-9049
ISSN 1457-9049 (painettu)
ISSN 1798-8764 (verkkolehti)

- 4 Jäähyväiset museon lehdelle
- 5 Farväl till museitidningen
- 6 Valokuvia, olkaa hyvä
- 10 Helsexinki haastaa ja hurmaa
- 12 Helsingin henget
- 14 Ryhdy linnoitteen lähimmäiseksi!
- 18 100 ja rapiat
- 22 Piilopirtti Kruununhaassa

KANSI: Lukuhetket Museon lehden äärellä päättyvät, kun kaupunginmuseon asiakaslehti lakkaa tämän numeron myötä ilmestymästä.

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO/PEKKA PUNKARI 1977

Tilaa museon utiskirje

Voit tilata sähköpostiisi kaupunginmuseon uutiskirjeen, jossa kerrotaan museon näyttelyistä, tapahtumista ja muusta toiminnasta. Maksuton uutiskirje ilmestyy noin kerran kuussa. Tilauksen voi tehdä osoitteessa www.helsinginkaupunginmuseo.fi/tilaa tai jossakin museon näyttelypisteistä.

12

Helsingin vanhoissa kaupunginosissa on runsaasti aaveita ja kummitustaloja, joiden tarinoihin voi tutustua museon järjestämällä kävelykierroksilla.

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO/HEINI HÄMÄLÄINEN

14

Ryhdy kivikasan kaveriksi! Arkeologian harrastajat ANGO ry vaalii pronssikautista hautaröykkiötä Herttoniemessä raivaamalla kasvillisuutta ja vesakkoa. Muitakin muinaisjäännöksiä voi nyt adoptoida.

18

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO/TUOMAS MYRÉN

100 ja rapiat -näyttelyssä satavuotiaiden helsinkiläisten valokuvista ja elämäntarinoista rakentuu ihmisläheinen kertomus itsenäisen Suomen vaiheista. Helvi Ylikorpi esittelee albumiaan kaupunginmuseon tutkijoille.

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO JULKAISI ENSIMMÄISEN ASIAKASLEHTENSÄ HELMIKUUSSA 2001. SE SAI NIMEN SOFIA MUSEON PÄÄRAKENNUKSEN OSOITTEEN MUKAAN – JA TARKOITTAAHAN NIMI KREIKAKSI VIISAUTTA.

JÄÄHYVÄISET MUSEON LEHDELLE

Sofia-lehden tavoitteeksi asetettiin kertoa sekä museotyön näkyvistä että näkymättömistä puolista. Niinpä kattavien näyttelyesittelyiden, julkaisuja tapahtumavinkkien lisäksi lukijat ovat päässeet kurkistamaan tutkijoiden työpöydille, arkeologien kaivauksille, museolehtorien työpajoihin, konservattorien laboratorioihin, rakennustutkijoiden työmaille ja museomestarien verstaalle. Sofian jutut ovat tarjonneet myös paljon tietoa Helsingin historian mitä moninaisimmista piirteistä.

Alusta asti Sofia-lehti on ollut paitsi jaossa museoissa myös yleisön tilattavissa ilmaiseksi. Tästä

on pidetty kiinni ajoittaisista talousvaikeuksista huolimatta, koska asiakaslehti on nähty tärkeänä viestikanavana ja tapana palvella museon uskollisinta yleisöä. Sofia on ollut hyvin pidetty lehti. Kertoipa muuan lukija säästäneensä joka ainoan numeron! Sofiasta onkin kasvanut Suomen suurin museolehti: 2010-luvulla sillä on ollut yli 15 000 tilaajaa ja 23 000 kappaleen painos.

Mutta nyt 17 vuoden jälkeen on tullut 33. numeron aika – ja se jää viimeiseksi kaupunginmuseon asiakasleheksi. Miksi lehti lakkautetaan juuri, kun museon suosio ja menestys ovat huipussaan?

Taustalla ovat suuret muutokset toimintaympäristössä: kaupunginmuseo on 1.6.2017 alkaen osa koko kaupungin johtamisjärjestelmän uudistamisessa syntyntä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialaa, sen kulttuuripalvelukokonaisuutta.

Organisaatiomuutoksella halutaan palvella kaupunkilaisia entistä paremmin ja yhteisiin tavoitteisiin pyrkien. Toimialan yhteisen hallinnon ja tukipalveluiden osana myös viestintää ja markkinointia suunnitellaan ja kehitetään yhdessä. Loppuvuosi näyttää, millaisia keinoja ja välineitä kulttuuripalveluista kertomiseen luodaan uusien toimintatapojen vähitellen rakentuessa.

Vastedes kaupunginmuseon uutisia ja kuulumisia voi seurata parhaiten verkkosivujen kautta ja

sosiaalisen median kanavissa. Kannattaa muistaa, että kaikilla museoperheemme eri museoilla on omat verkko- ja Facebook-sivunsa. Myös museon kuukausittain sähköpostitse lähetettävän ilmaisen uutiskirjeen voi tilata.

Sydämelliset kiitokset kaupunginmuseon asiakaslehden uskollisille lukijoille, joilta olemme saaneet paljon kiitosta ja kannustusta, ja museolaisille, jotka ovat vuosia ahkeroineet lehden kirjoittajina ja kuvaajina!

Tiina Merisalo, museonjohtaja, päätoimittaja
Jere Jäppinen, tutkija, toimittaja

FARVÄL TILL MUSEITIDNINGEN

Helsingfors stadsmuseum utgav sin första kundtidning i februari år 2001. Tidningen fick namnet Sofia efter museets huvudbyggnad vid Sofiegatan. Att namnet dessutom betyder visdom på grekiska var ett stort plus.

Tidningen Sofias målsättning var att berätta om museiarbetets såväl synliga som osynliga sidor. På så sätt fick läsarna njuta av utförliga utställningspresentationer, publikations- och evenemangstips och därtill ta en titt på forskarnas arbetsbord, arkeologernas utgrävningar, museilektorernas workshops, konservatorernas laboratorier, byggnadsforskarnas byggställen och museimästarnas verkstäder. Sofias artiklar har också erbjudit mycket information om mest varierande drag ur Helsingfors historia.

Alltsedan början har publiken kunnat plocka med sig tidningen Sofia på museerna eller beställa den gratis till sin hemadress. Det har man fasthållit trots ekonomiskt knappa tider, eftersom kundtidningen har uppskattats som ett viktigt medium och ett sätt att betjäna museets trognaste publik. Sofia har varit mycket omtyckt. En läsare berättade att hon sparat vartenda nummer! Sofia har blivit Finlands största museitidning: på 2010-talet har den haft över 15 000 beställare och tryckts i en upplaga på 23 000 exemplar.

Men nu efter 17 år är det dags för det 33. numret som samtidigt är stadsmuseets sista kundtidning.

Varför måste utgivningen upphöra, när museets popularitet och succé just har kulminerats? Orsaken är stora förändringar i vår verksamhetsmiljö: fr. o. m. 1.6.2017 blev stadsmuseet genom hela stadsförvaltningens reform en del av kulturservicehelheten inom kultur- och fritidssektorn.

Omorganiseringens syfte är att betjäna stadsborna ännu bättre och sträva efter gemensamma mål. Som en del av sektorns förenade förvaltnings- och stödtjänster planeras och utvecklas också informationsspridningen och marknadsföringen tillsammans. Under hösten, när den nya verksamhetsmodellen byggs upp, får man se hurdana metoder och medel skapas för att berätta om kulturtjänster.

Hädanefter kan man följa stadsmuseets nyheter främst på nätsidorna och i sociala medier. Det är bra att komma ihåg att alla museerna i vår museifamilj har sina egna nät- och Facebook-sidor. Man kan också beställa museets nyhetsbrev som skickas gratis månatligen per epost.

Ett hjärtligt tack till alla trofasta läsare som har gett oss mycket positiv feedback och uppmuntran, samt särskilt till de museianställda som i flera år har flitigt skrivit och fotograferat för vår kundtidning!

Tiina Merisalo, museidirektör, chefredaktör
Jere Jäppinen, forskare, redaktör

KAIKKI SOFIAN JA MUSEON LEHDEN NUMEROT OVAT LUETTAVISSA OSOITTEESSA
www.helsinginkaupunginmuseo.fi/museon-lehti/

ALLA NUMREN AV SOFIA OCH MUSEON LEHTI KAN LÄSAS PÅ ADRESSEN
www.helsinginkaupunginmuseo.fi/museon-lehti/

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO ASTUI KEVÄÄLLÄ UUTEEN AIKAAN,
KUN 45 000 VALOKUVAA MUSEON KOKOELMISTA AVATTIIN KAIKKIEN
VAPAAASEEN KÄYTTÖÖN.

TEKSTI
Reeta Holma,
tiedottaja

VALOKUVIA, OLKAA HYVÄ

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO

Helsingin kaupunginmuseo oli ensimmäinen suomalaisen museo, joka avasi koko digitoidun valokuvakokoelmansa korkearesoluutioisena kaikkien käytettäväksi. Kuvat ovat niin hyvälaatuisia, että niitä voi käyttää myös korkealaatuisissa painotuotteissa, kuten julisteissa.

Kuvia Helsingin menneisyydestä on helppo tutkia uudessa Helsinkikuvia.fi-verkkopalvelussa. Siellä voi esimerkiksi selata kuvia ja tutkia niiden yksityiskohtia, tehdä hakuja erilaisilla hakusanoilla ja ladata kuvia ilmaiseksi omalle laitteelleen.

Alkusyksyn tunnelmaa
Rautatientorilla vuonna 1975.

Noin 45 000 kuvan joukossa ovat muun muassa kaikki Signe Branderin rakastetut otokset sadan vuoden takaisesta Helsingistä sekä Simo Ristan ja Eeva Ristan laaja ja merkittävä kokoelma 1970-luvun muuttuvasta kaupungista. Museon hoivassa on kuvia 1840-luvulta asti, joten vaikkapa ratikoiden historiaa voi selata 1800-luvulta pitkälle 2000-luvun puolelle.

Helsinkikuvia.fi-palvelu on osoittautunut huippuosuutukseksi. Runsaassa kuukaudessa se keräsi noin 125 000 käyntiä, ja keskimäärin kävijät viettivät sivustolla lähes kahdeksan minuuttia. Museon tavoitteena olikin, että käyttäjät löytäisivät museon kuvat entistä paremmin.

– Haluamme luoda mahdollisuuksia uusiin ideoihin ja sovelluksiin. Kun kuvat ovat helposti saatavilla, ihmiset voivat keksiä sellaisia käyttötapoja, jotka eivät tulisi museolle mieleenkään, sanoo museonjohtaja Tiina Merisalo.

Museo avaa kuvat CC BY -lisenssillä. Se tarkoittaa, että kuvia voi käyttää ilmaiseksi haluamiinsa tarkoituksiin, kunhan muistaa mainita kuvan yhteydessä kuvaajan nimen ja Helsingin kaupunginmuseon.

Kuka tahansa voi siis teettää taulun omasta kotikadustaan sata vuotta sitten, näyttää kaupungin muutoksen sukuhistoriikissa tai tehdä nostalgisen mainosjulisteen. Kuvia voi jakaa sosiaalisessa

mediassa tai muualla verkossa. Mahdollisuus tutkia hyvinkin tarkkoja yksityiskohtia helpottaa opetus- ja tutkimuskäyttöä. Kaupallinenkin käyttö on sallittua, jos lainsäädäntö ei sitä estä.

Kokoelmien avaaminen vapaaseen käyttöön on ollut museomaailmassa vahva suuntaus viime vuosien aikana. Maineikkaista kansainvälisistä museoista kokoelmiaan ovat avanneet muun muassa New Yorkin Metropolitan Museum of Art ja Amsterdamin Rijksmuseum.

OSTA LEMPIKUVA SEINÄLLE

Tiesitkö, että Helsinkikuvia.fi-palvelusta voit tilata helposti laadukkaita mutta edullisia valokuvajulisteita haluamistasi kuvista? Esimerkiksi A4-kokoinen vedos maksaa 17,90 euroa ja 50 x 70 cm:n kokoinen juliste 39,90 euroa. Postikulut ovat 5,90 euroa. Tilaukset toimitetaan noin viikossa. Oiva lahjaidea vaikkapa tasavuosia täyttävälle tai tupareihin!

Lasten liikenne-
kaupungissa Norden-
skiöldinkadun kupees-
sa huristeltiin polku-
autoilla vuonna 1960.

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO/ CONSTANTIN GRÜNBERG

SIMON CALLAGHAN PHOTOGRAPHY

PALKINTOSADE JATKUU

Aivan yksivuotispäivänsä tuntumassa touko-kuussa 2017 uusi Helsingin kaupunginmuseo sai huomattavaa tunnustusta. Suomen museoliitto myönsi Vuoden museo -kiertopalkinnon seuraavin perustein:

”Keväällä 2016 avattu uudistunut kaupunginmuseo on lunastanut paikkansa helsinkiläisten sydämissä. Museon uudistukseen otettiin mukaan koko henkilökunta ja kaupunkilaisia jo suunnitteluvaiheessa. Museossa on monia sisällöllisiä kerrostumia, esittämisen tapoja ja teknologian hyödyntämistä. Museossa saa leikkiä, kokeilla ja koskea. Museo on monipuolinen kokonaisuus, joka vastaa erittäin hyvin avoimen ja yhteisöllisen museon käsitettä. Museo on tunteisiin vetoava kokonaiselämys pihalta näyttelyyn ja vahva osoitus siitä, että isokin onnistuu syvällisen muutosprosessin läpiviemisessä. Helsingin kaupunginmuseosta on tullut lyhyessä ajassa koko kaupungin yhteinen tila.”

Viikkoa myöhemmin Helsingin kaupunginmuseo valittiin arvostetun brittiläisen Museums + Heritage Awards -museokisan kansainvälisen sarjan voittajaksi. Perusteluissa mainittiin kaupunginmuseon olevan yhteisöllinen museo, johon kaupunkilaiset ovat löytäneet tiensä sankoin joukoin.

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO/MAIJA ASTIKAINEN

MONIÄÄNISTÄ OHJELMAA HELSEXINKI-NÄYTTELYSSÄ

Helsexinki-näyttely antaa äänen sukupuolen ja seksuaalisuuden kirjoa edustaville ihmisille, ja samaa linjaa noudattaa myös näyttelyn monipuolinen tapahtumaohjelma, joka toteutetaan yhteistyössä alan järjestöjen ja kokemusasiantuntijoiden kanssa. Esimerkiksi maanantaina 4.9. vietetään Maailman seksuaaliterveyden päivää teemalla Rakkaus, sitoutuminen ja intiimiys ja perjantaina 27.10. voi osallistua performanssiin Studio Vilgeförtis, jossa taiteilija Heidi Lunabba valmistaakin halukkaille partoja ja viiksiä. Tarkempia tietoja Helsexinki-näyttelyn tapahtumista saa sivulta www.helsinginkaupunginmuseo.fi/tapahtumat.

VIRKISTY VAPAAEHTOISTYÖSSÄ

Vapaaehtoistyö tuottaa kaupunginmuseossa iloa niin yleisölle kuin vapaaehtoisille itselleenkin. Lasten kaupungin 1970-luvun mummolassa on viikonloppuisin museomummoja kaikenikäisten riemuksi. Museokaverit vinkkaavat ja jutustelevat Helsingin valitut palat -näyttelyssä, ja museon tapahtumissakin vapaaehtoisia on monissa tehtävissä.

Nyt museon vapaaehtoistyö monipuolistuu entisestään. Ruiskumestarin talon kamarissa saa esitellä vaikkapa seurapelejä ja jouluaskartelua 1800-luvun tyyliin. Hakasalmen huvilan 100 ja rapiat -näyttelyyn toivotaan juttukavereita seniorien muistelupiireihin. Museon valokuvaaarteidenkin parissa pääsee pian työskentelemään.

Virkistävästä ja hyödyllisestä harrastuksesta kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä tutkijatuottaja Jere Jäppiseen mieluiten sähköpostitse jere.jappinen@hel.fi tai puh. 050 325 5440.

MUSEOON ILTAPÄIVÄTREFFEILLE

Syyskuussa 2017 kokoonnutaan jälleen treffeille keski- viikkoisin klo 14–15.30. Teema vaihtuu kuukausittain, ja joka kerta on erilainen. Syyskuussa päästään tutustumaan museon valokuvakoelmien toimintaan käytännössä. Lokakuussa pelataan nostalgisia pelejä. Marraskuussa muistellaan museon uumenissa niin koulussa, baarissa kuin rannallakin. Joulun alla askarrellaan lahjapaperia ja pakettikortteja.

MUSEONYSTÄVIEN OHJELMAA

Helsingin kaupunginmuseon ystävät ry tekee alkusyksystä retken Sipooseen, entiselle Nikkilän mielisairaalan alueelle. Suunnitteilla on myös tutustuminen kaupunginmuseon uuteen kokoelmakeskukseen (kuvassa) sekä joihinkin kotimuseoihin. Museonystäviiin voi liittyä osoitteessa www.helsinginkaupunginmuseo.fi/museon-ystavat/ tai museosta saatavalla paperilomakkeella.

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO/MAJJA ASTIKAINEN

TEKSTI
Jere Jäppinen,
tutkija

HELSEXINKI HAASTAA JA HURMAA

Kaupunginmuseon neljännessä kerroksessa toukokuussa avattu Helsexinki-näyttely perustuu kaupunkilaisten omakohtaisiin kokemuksiin seksuaalisuudesta, sukupuolesta ja seksistä – ja vapaudesta valita, miten niitä toteuttaa. Näyttely haastaa pohtimaan, kenellä on oikeus olla oma itsensä ja kuka saa äänensä kuuluviin. Aihe on vakava, mutta visuaalisesti näyttelyä leimaavat pophenkinen värikkyyys ja intiimeihin muotoihin kaartuvat näyttelyrakenteet.

Helsexinki-näyttelyä varten on haastateltu lukuisia Helsingissä asuvia tai työskenteleviä ihmisiä, muun muassa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen edustajia ja henkilöitä, joiden työ jollain tavalla liittyy seksuaalisuuteen. Suoria lainauksia heidän puheestaan voi lukea näyttelyn seiniltä.

Puheenvuoroissaan he käsittelevät muun muassa kouluaikeiden seksuaalikasvatusta, sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kohdistuvia pelkoja ja ennakkoluuloja, itsensä löytämistä, perhettä ja parisuhdetta, lainsäädännön puutteita ja median tarjoamaa ihmiskuvaa. Samalla nousee esiin kuva Helsingistä kaupunkina, joka toisille on salliva ja vapauttava, toisille taas liian pieni ja rajoittava. Ajankohtaisia aiheita, kuten translakikeskustelua, sivutaan oman kokemuksen tasolla.

VALISTUSTA JA KIKKELIRATSASTUSTA

Helsexinki-näyttelyn vastaanottoa pohdittiin museossa paljon ennakkoon, koska aihepiiri on synnyttänyt viime vuosina ajoittain kiihkeää ja kärkeä keskustelua ja jopa väkivaltaisia iskuja. Kävijöiden mahdolliseen tuohtumukseen ja kritiikkiin varauduttiin huolella.

Näyttely sai avautuessaan paljon myönteistä julkisuutta ja houkutteli runsaasti kävijöitä. Yleisöpalaute on ollut tyyntä ja maltillista. Kävijät ovat kiittäneet valistavaa näyttelyä tärkeän asian esiin tuomisesta monen ikäisille sopivassa muodossa. Monia miellyttää aitojen haastattelukatkelmien intiimiys ja koskettavuus.

Tarja Kunttusen kekseliäs näyttelyarkkitehtuuri on hurmannut useat kävijät ja innostanut jakamaan sosiaalisessa mediassa kuvia muun muassa osuvista sitaateista ja Tapani Kokon humoristisen ronskeista veistoksista. Omakuvia on otettu näyttelyn bordellinpunaisen huoneen meikkauspeilin äärellä, ja reteimmät ovat kuvauttaneet itsensä ratsastamassa muhkealla pinkillä kikkelillä.

Nurinaakin on toki kuultu. Muutamien mielestä tekstivaltaisessa näyttelyssä ei ole kylliksi nähtävää, ja rohkeampaa otetta on kaivannut moni. Ovatpa jotkut paheksuneet seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen elämän ja kokemusten esittelyä museossa ja kavahtaneet Helsexingin mainoslehtistäkin.

Kokonaisuutena Helsexinki-näyttelyn voinee katsoa onnistuneen vaikean aiheen tasapainoisessa ja hienotunteisessa esittelyssä sekä enemmistön silmien avaamisessa Helsingin asukkaiden moninaisuudelle – ja sille, että vapaus olla oma itsensä ei ole tänä päivänäkään itsestäänselvyys.

HELSEXINKI

Helsingin kaupunginmuseo

12.5.2017–28.1.2018

ma-pe klo 11–19, la-su klo 11–17

VAPAA PÄÄSY

HAAMUJA JA HUOLENPITOJA

KAUPUNGINMUSEON KUMMITUSKÄVELYT AVAAVAT VERTAHYYTÄVÄN
VIIHDYTTÄVÄN NÄKÖKULMAN HELSINKIIN.

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO/CHARLES RIIS NOIN 1880

HELSINGIN HENGET

TEKSTI
Vanessa Kairulahti,
museoemäntä

Kummitustarinoita on kerrottu kautta aikojen. Ennen television ja radion tuloa kaikkein pelottavimpiakin tarinoita jaettiin erityisesti talvi-iltaisain myös pienille lapsille. Tarinoilla on tapana muuttua kertojan ja ajan mukana, mutta perinteisiin kummitustarinoihin liittyy yleensä moraalinen opetus. Esimerkiksi itsemurha, pettäminen, henkirikos tai yhteisöä järkyttänyt tapaus, kuten suuronnettomuus, sota tai epidemia, ovat usein taustana karmivissa kertomuksissa. Helsingin kummitustaloista löytyykin runsaasti sotilaita, sodanaikaisia sairaanhoitajia sekä kulkutauteihin kuolleita levottomia sieluja. Myös traagisten rakkaustarinoiden myötä kummittelemaan jääneitä aaveita on lukuisia.

KÄVELLEN HAAMUJEN JÄLJILLE

Kaupunginmuseon kummituskävelyt luovat aave-
maisen näkökulman Helsingin kulttuurihistoriaan.
Museon kummitusvastaavat kertovat kaupungin
tunnetuimmista haamuista ja mysteereistä. Käve-
lyllä pohditaan myös, mistä urbaanilegendat syn-
tyvät ja miksi ihmiset kertovat kummitustarinoita.

Kävelyitä tehdään kahdella reitillä. *Puistokatu-
jen kummitukset* -kierros alkaa kaupunginmuseolta
ja kulkee kohti Esplanadia ja Bulevardia. Matkalla
tutustutaan muun muassa Rutupuiston kummit-
telijoihin, ravintola Kappelin aaveeseen ja Aleksan-
terin teatterin levottomaan sieluun. *Kruununhaan*

Moniin vanhoihin taloihin Helsingissä liittyy aavetarina, myös Aleksanterin teatteriin. Siellä kummittelevan venäläisen upseerin arvellaan siirtyneen vuonna 1879 valmistuneeseen rakennukseen puretusta Bomarsundin linnoituksesta Ahvenanmaalta tuotujen tiilien mukana.

LÄHDE KUMMITUSKÄVELYLLE

Alkusyksystä museo järjestää muun muassa seuraavat kaikille avoimet kummituskävelyt. Puistokatujen kummitukset -kierrokselle lähde-tään kaupunginmuseosta, Aleksanterinkatu 16, perjantaina 4.8. klo 17 sekä perjantaina 22.9. klo 17. Kruununhaan kummitustarinat -kierros alkaa Ruiskumestarin talolta, Kristianinkatu 12, keskiviikkona 16.8. klo 17 ja perjantaina 29.9. klo 17.

Kaikille avoimen kummituskävelyn hinta on 10 €/henkilö. Kävelyitä järjestetään myös tilauksesta ryhmille hintaan 150 €. Ryhmän enimmäiskoko on 25.

Avoimelle kummituskävelylle voi ilmoittautua museon tapahtumakalenterin kautta osoitteessa www.helsinginkaupunginmuseo.fi/tapahtumat/ Ryhmävarauksen voi tehdä osoitteessa www.helsinginkaupunginmuseo.fi/kummituskävely/ Ilmoittautumiset ja varaukset hoituvat myös soittamalla numeroon 09 3103 6630.

kummitustarinat -kierros lähtee Ruiskumestarin talolta Kristianinkatu 12:sta ja päättyy Senaatintorille. Kaupunginosaan upea arkkitehtuuri linnamaisine kivitaloineen luo erityisen tunnelmalliset puitteet kauhujutuille. Tutuksi tulevat niin Svenska Klubben Harmaa rouva kuin Vironkadun Pääton eversti.

MUSEOSSAKIN KUMMITTELEE

Kaupunginmuseossa on toki oma aaveensa. Museo-kompleksiin kuuluva Sederholmin talo, Helsingin vanhin kivitalo, on kokenut värikkäitä vaiheita. Vuonna 1757 valmistuneen talon rakennutti ryysyistä rikkauksiin noussut, aikansa vaikutusvaltaisimpiin henkilöihin lukeutunut kauppaneuvos Johan Sederholm.

Sederholmin talossa sijaitsi 1980-luvulla raastuvanoikeus, jonka toimiston väki kuuli tyhjästä yläkerrasta välillä laahaavia askeleita. Ovet avautuivat toisinaan itseksensä, mutta käytävällä ei näkynyt ketään. Moni työntekijä ei halunnut jäädä iltaisin ylitöihin talon painostavan tunnelman takia. Muuan kylmäpäinen nainen kuitenkin nauroi kummitushuuhle ja jäi pelotta töihin. Kerran palatessaan huoneeseensa hän näki tuolinsa pyörivän hiljalleen ympäri. Äkkiä tuoli pysähtyi ja alkoi pyöriä entistä vinhempaa vauhtia vastakkaiseen suuntaan. Nainen nappasi takkinsa ja laukkunsa, eikä enää hänkään suostunut yksin ylitöihin.

Silloiset työntekijät kutsuivat kummitusta leikkisästi ”Kustaaksi”, Johan Sederholmin kummipojan kuningas Kustaa IV:n Aadolfin mukaan. Arveltiin, että haamu oli näreissään kummisetänsä talon kaltoinkohtelusta. Monet tuumaavat kuitenkin, että kummittelija on itse talon rakennuttaja ja alkupe-
räinen omistaja Johan Sederholm. Aave on joka tapauksessa narisuttanut lattialankkuja, tärisyttänyt laseja ja huokaillut vanhan talonsa käytävillä vielä viime vuosinakin, tosin lähinnä yöaikaan.

UUDEN AJAN URBAANIT LEGENDAT

Uusia, seuraavien sukupolvien kerrottaviksi jääviä kummitusjuttuja ei tunnu enää syntyvän entiseen malliin, mutta niiden tilalle on kehittynyt uusi, samoista taustoista nouseva kerronnan muoto, urbaanilegendat. Kaupunkitarinoiden aiheet pyörivät edelleen vanhojen kummitusjuttujen tapaan yleisten pelkojen, moraalin ja yhteiskunnallisten muutosten ympärillä. Tarinoiden tapahtumista saadaan uskottavampia kertomalla, että juttu on tapahtunut jollekin tutun tutulle.

Kummitus- ja kaupunkitarinat kertovat Helsingin kulttuuri- ja rakennushistoriasta mystisestä ja tuoreesta näkökulmasta. Rakennuksiin ja kaupunginosaan liittyy lukuisia hurjia tarinoita, jotka saavat katsomaan Helsinkiä uusin silmin. Helsingin kaupunginmuseo kerää kummitustarinoita ja urbaanilegendoja. Voit osallistua lähettämälläsi tarinasi museon kummitusvastaavalle Vanessa Kairulahdelle osoitteeseen vanessa.kairulahti@hel.fi.

TIESITKÖ, ETTÄ LÄHIMETSÄSSÄSI SAATTAA LYMYTÄ
HORSMIKON PEITTÄMÄ KOMEA VANHA LINNOITE?

TEKSTI
Heini Hämäläinen,
tutkija
Anne Salminen,
tutkija

RYHDY LINNOITTEEN LÄHIMMÄISEKSI!

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO/HEINI HÄMÄLÄINEN

Kannelkallion puistosaarekkeen uumenissa Kannelmäessä oksat rasahtelevat jalkojen alla ja saniaisten kaste kostuttaa lahkeet, kun raivaa tietään komean satavuotiaan kallioon louhitun linnoitteen luo. On harkkokivimuurausta ja rouheaa betonilla silattua taisteluhautaa. Vehreään ajankohtaan linnoitteella rehottaa runsas kasvusto. Myös roskaa on kertynyt. Siistimällä paikasta saisi oikein hienon. Tässäpä oiva kohde kaupunginmuseon Adoptoi monumentti -hankkeeseen!

Haluaisitko sinä hoitaa Helsingin kulttuuriperintöä vapaaehtoisena ja tutustua samalla asuinalueesi menneisyyteen? Kaupunginmuseolla on jo vuosia ollut vireää vapaaehtoistoimintaa, kuten Lasten kaupungin museomummit ja -vaarit. Nyt myös kulttuuriympäristön hoidon vapaaehtoistyölle on selvitetty toimintamallia. Kaupunkilaisille tarjotaan pian tilaisuus adoptoida huoltoa kaipaava muinaisjäännöskohde ja osallistua tällä tavoin oman kulttuuriympäristön vaalimiseen.

PIRKANMAALTA MALLIA KOKEILUUN

Oppia haettiin Pirkanmaan maakuntamuseon Adoptoi monumentti -toiminnasta. Siellä hanke käynnistyi 2008, ja se palkittiin vuonna 2016 Euroopan unionin kulttuuriperintöpalkintojen Grand Prix'llä. Pirkanmaalla hoidettavina on arkeologisten kohteiden lisäksi rakennuksia. Pitkäaikaisen adoptoinnin lisäksi tarjolla on myös kertaluontoisia talkootyyppejä tempauksia.

Helsinkiä ympäröi I maailmansodan aikainen valtava linnoitusvyöhyke. Suojellut muinaisjäännökset ovat monin paikoin rapistumassa ja kasvamassa umpeen kuten tämä Haagassa Runar Schildtin puistossa sijaitseva kohde. Nyt kaupunkilaisille tarjotaan tilaisuus vaalia itse lähiympäristönsä kulttuuriperintöä.

Helsingin kaupunginmuseon adoptointihankkeen pilottiryhmänä on toiminut Arkeologian harrastajat ANGO ry, jonka kanssa solmittiin keväällä sopimus kolmen Kulosaaressa ja Herttoniemessä sijaitsevan pronssikautisen hautaröykkiön hoidosta. Yhdistys teki itse aloitteen yhteistyöstä pari vuotta sitten, ja hyvien kokemusten pohjalta voi todeta, että vapaaehtoistyö sopii mainiosti kulttuuriympäristön hoitoon.

LINNOITETALKOISIIN MUSEON OHJEIN

Helsingissä adoptoitaviksi sopisivat erityisesti muinaismuistolain suojelemat ensimmäisen maailmansodan aikaiset linnoitteet. Kaupungin metsä- ja ulkoilualueilla on niitä paljon, ja ne ovat usein helposti saavutettavissa. Monet linnoitteet ovat lähes huomaamattomia, kun kasvillisuus ja puusto ovat vallanneet niiden aiemmin avoimen ympäristön. Kasvillisuus rapistaa pikkuhiljaa betonisia ja kivi- ja maarakenteisia kohteita, ja roskaantuminen tekee niiden ympäristöstä epämiellyttävän. Sopivia kohteita voisi Kannelmäen lisäksi olla Haagassa ja Pirkkolassa.

Adoptiokohteen hoito perustuu museon ja adoptoijaryhmän väliseen sopimukseen. Adoptoiva taho voi olla esimerkiksi yhdistys tai koulu. Hoitotoimia tehdään kaupunginmuseon laatiman, käytännön ohjeita sisältävän hoitosuunnitelman mukaisesti. Listalla voivat olla esimerkiksi kasvillisuuden raivaus sekä kohteen ja sen ympäristön siistinä pitäminen. Kasvillisuuden poisto ja siisteys parantavat kohteiden säilyvyyttä, näkyvyyttä ja saavutettavuutta, jolloin niistä pääsevät nauttimaan muutkin. Adoptiosopimus määrittelee myös, millaista toimintaa kohteella saa järjestää, ja kannustaa ikävyksien sattuessa ilmoittamaan ilkevallasta.

Hoitotoiminta tarjoaa mukavaa tekemistä porukalla, ulkoilua, kunnonkohennusta sekä itselle tärkeän lähiympäristön vaalimista. Vapaaehtoisten kulttuuriympäristön hyväksi tekemällä työllä on suuri merkitys, sillä viranomaisten hoitotyö ei riitä turvaamaan kohteiden säilymistä. Vapaaehtoisten hoitotoimilla kohteista saadaan myös edustavia retkeily- ja opetuskohteita.

HARMITTAKO RAPISTUNUT VANHA KIOSKI?

Tarkoitus on selvittää mahdollisuuksia myös rakennusten adoptointiin. Helsingissä adoptoitaviksi sopisivat esimerkiksi perinteiset lippakioskit, joita on eri puolilla kaupunkia. Kioskikaupan muututtua monet näistä aikoinaan naapurustolle tärkeistä rakennuksista ovat jääneet tyhjilleen rapistumaan.

Adoptoija saisi kaupungin omistaman kioskin käyttöönsä korvauksetta, mutta tilan käyttö kaupalliseen toimintaan ei ole tarkoitus. Kioskit voisivat pienellä kunnostuksella ja huolenpidolla muuttua kaupunginosansa piristykseksi vaikkapa pop up -tapahtumien pitopaikkana tai taide- tai runokioskina.

Myös muita käytöstä pois jääneitä, pieniä mutta maisemallisesti tai rakennustaiteellisesti

merkittäviä rakennuksia löytyisi varmasti adoptoitaviksi. Rakennusten hoitotoimet voivat olla esimerkiksi kunnan tarkkailua, kasvillisuuden poistamista seinustoilta sekä pieniä kunnostustöitä, kuten maalausta.

YHDESSÄ KAUPUNKILAISTEN KANSSA

Kaupunginmuseon strategisista painopisteistä ovat kaupunkilaisten kanssa yhdessä tekeminen ja vapaaehtoistoiminnan kehittäminen. Arkeologisten kohteiden tai rakennusten pitkäjänteinen hoito taikka vain yhden päivän siivoustalkoot ovat molempia osapuolia rikastuttavaa yhdessä tekemistä, jolla voi olla myös paikallista identiteettiä vahvistava vaikutus. Kyse on oikeastaan yksittäisten kohteiden hoidon lisäksi myös laajemmasta tavoitteesta herätellä kaupunkilaisia huomaamaan oma lähiympäristönsä ja arvostamaan sen ajallisia kerrostumia.

Adoptiotoiminta käynnistyy Helsingissä syksyllä 2017, jolloin ensimmäiset muinaismuistot tulevat tarjolle kaupunkilaisten hoidettaviksi. Jutun alussa mainittu Kannelmäen linnoite voi hyvinkin olla niiden joukossa, ja museon viestintää seuraamalla saa tietää muutkin. Tapaamisiin talkoissa!

Tapaamisiin talkoissa!

Helsingin maisemaan kuuluvat perinteiset puiset lippakioskit. Jotkin niistä toimivat ja kukoistavat kuten tämä kioski Pitkäsillan korvassa, mutta osa kioskeista on kiinni ja surullisessa kunnossa. Voisiko niistä syntyä pienellä kunnostuksella kaupunginosan yhteisiä kohtaamispaikkoja ja kesäisiä ilonaiheita?

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO/KRISTINA SAVOLA

**LÖYDÄ
MUUTKIN
MUSEOMME**

ITSENÄISEN SUOMEN SATA VUOTTA AVAUTUVAT
IHMISLÄHEISESTI SATAVUOTIAIDEN HELSINKILÄISTEN
MUISTOJEN KAUTTA.

TEKSTI
Tuomas Myrén,
tutkija

100 JA RAPIAT

Mikä on pitkän iän salaisuus? Mitkä ovat satavuotiaiden lempipaikkoja Helsingissä? Miten mennyt kohtaa nykypäivän muotokuvissa? Nämä ja paljon muuta selviää vastaremontoidun Hakasalmen huvilan valoisissa saleissa lokakuussa avattavassa 100 ja rapiat -valokuvanäyttelyssä, joka on Suomi 100 -juhlavuoden ohjelmaa.

MUOTOKUVIA JA ELÄMÄNTARINOITA

100 ja rapiat -näyttely on tehty yhteistyössä seitsemän satavuotiaan – ja hieman vanhemmankin – helsinkiläisen kanssa. Se kertoo itsenäisen Suomen

vaiheista heidän valokuviansa ja elämäntarinoidensa kautta. Pitkä ikä antaa poikkeuksellisen arvokkaan ja antoisan näkökulman tarkastella pääkaupungin elämää.

Vaikka melkein kaikilla näyttelyyn tekoon osallistuneilla satavuotiailla ovat juuret muualla – Pohjanmaalla, luovutetussa Karjalassa, Ahvenanmaalla – on yhdistävänä tekijänä Helsinki, jossa suurin osa elämästä on vietetty. Elämäntarinoista avautuu näkökulmia eri puolille Suomea, ja ne kertovat suurista yhteiskunnallisista muutoksista intiimistä, yksittäisen ihmisen näkökulmasta. Näyttely antaa äänen niille, joilla on takana itsenäisyyden mittainen elämäntaival.

Valokuvaaja Vesa Tynin kookkaat muotokuvat seitsemästä suunnilleen satavuotiaasta helsinkiläisestä ovat pääosassa 100 ja rapiat -näyttelyssä. Joukon kuopusta Jaakko Estolaa kuvattiin keväisellä Kasarmintorilla.

Valokuvat kertovat vanhojen ihmisten elämästä Helsingissä eri aikoina. Tuomiokirkon portailla paistateltiin päivää vappuna 1966.

100 ja rapiat -näyttely koostuu vanhoista valokuvista sekä uusista, näyttelyä varten tehdyistä suuri-kokoisista muotokuvakollaaseista. Muotokuvat on kuvannut ja koostanut valokuvataiteilija Vesa Tyni, joka on kansainvälisesti palkittu helsinkiläinen valokuvaaja ja tunnettu varsinkin muotokuvistaan. Muun muassa paljon huomiota saaneen Sukupuolena ihminen -projektin muotokuvat ovat hänen ottamiaan.

Muotokuvat yhdistävät uutta ja vanhaa, ja niissä heijastuvat satavuotiaiden elämäntapa sekä Helsinki – muutokset ja muuttumattomuus. Näyttelyn teksteissä kerrotaan satavuotiaiden elämänvaiheista, joskus lyhyemmin, joskus yksityiskohtaisemmin. Yhdessä tarinat muodostavat katkelmallisen mutta kaikessa inhimillisyydessään kuvaavan kokonaisuuden itsenäisen Suomen vaiheista. Näyttelyä varten on myös käyty läpi kotialbumeita ja valittu näyttelyyn sopivia kuva-aarteita kuvittamaan satavuotiaiden elämäntarinoita.

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO/VOLKER VON BONIN

707 VUOTTA ELÄMÄNKOKEMUSTA

GUNNEL STENBÄCK syntyi Ahvenanmaalla 1914 pappisperheeseen ja muutti Helsinkiin 1934. Hän työskenteli diakonissana, opiskeli valtiotieteiden lisensiaatiksi ja matkasi ympäri maailmaa.

ARTTURI STENHAMMAR, torpparin poika, syntyi Padasjoella 1914. Helsinkiin hän muutti töiden perässä 1950-luvulla, toimi kirvesmiehenä monilla Helsingin rakennustyömailla ja rakensi talon perheelleen Puistolaan.

LAHJA MÄKELÄ syntyi 1917 pienen maatalon tyttäreksi Laviolla, Satakunnassa. Sota vei lottana toimineen sairaanhoitajan rintamalle moneksi vuodeksi. Helsinkiin hän muutti heti sotien jälkeen ja työskenteli Kivelän sairaalassa.

TORSTEN LILJEBERG syntyi 1916 ja on paljasjalkainen lauttasaarelainen kolmannessa polvessa. Hän on ollut koko ikänsä tekemisissä kilpamelonnan kanssa. Hänellä on useita suomenmestaruuksia, ja kilpauran jälkeen hän toimi valmentajana.

EILA VENNALA syntyi 1916 Vuokseniskalla kauppiasperheeseen. Helsingin Kruununhakaan, uuteen kerrostaloon, muutettiin 1920-luvulla, ja sama asunto on edelleen hänen kotinsa. Työvuodet kuluivat emännöidessä suurta maataloa Perniössä, ja siellä hän yhä viettää kesät.

JAAKKO ESTOLA syntyi Hyvinkäällä 1918 ja vietti lapsuutensa Keravalla. Sotien aikana hän toimi tykistön tulenjohtajana ja väestönsuojelutehtävissä Helsingissä. Jäätyään eläkkeelle Hankkijalta hän on muun muassa pelannut lentopalloa Sika-riportaassa.

HELVI YLIKORPI syntyi 1917 Toholammilla ja muutti Helsinkiin perheen kanssa 1960-luvun alussa. Avioliitto Veikon kanssa kesti 81 vuotta. Suurperheen äidillä on yhteensä 14 lasta, 23 lapsenlasta, 19 lapsenlapsenlasta ja 4 lapsenlapsenlapsenlasta.

Artturi ja Elsa Stenhammar muuttivat Puistolaan 1950-luvulla. Artturi rakensi tontille ensin pienen mökin, jossa asuttiin talon valmistumiseen asti.

SATAVUOTIAIDEN HELSINKI

Suomessa on sata vuotta täyttäneitä enemmän kuin koskaan. Nyt heitä on reilu 800, joista naisia on noin 650 ja miehiä 150. Pääkaupunkiseudulla satavuotiaita asuu noin 150, joista Helsingissä vajaat 120. Täällä onkin varsinainen satavuotiaiden keskittymä Suomessa. Syitä tähän voivat olla muun muassa hyvät palvelut ja elämän edellytykset sekä iäkkäiden halu muuttaa lähelle pääkaupunkiseudulla asuvia omaisia.

Ennusteiden mukaan viidenkymmenen vuoden päästä yli satavuotiaita on Suomessa jo yli 8 000. Maailma harmaantuu muutenkin nopeaa vauhtia ja ihmisten elinikä pitenee jatkuvasti. Yhä useampi saavuttaa sadan vuoden rajapyykin.

Myös Helsinki on muuttunut paljon sadassa vuodessa. Kaupunki on laajentunut, kaupunkirakenne muuttunut ja asukkaita tullut moninkertaisesti lisää. Mutta vaikka moni asia on muuttunut, on paljon pysynyt myös samana. Samat rakennukset, jalkakäytävät ja katulamput löytyvät satavuotiaiden kotialbumien kuvista ja nyky-Helsingin kaduilta.

YKSILÖTARINOITA SUOMEN VAIHEISTA

100 ja rapiat -näyttely on koostettu yhdessä seitsemän noin satavuotiaan helsinkiläisen kanssa. Kaksi vanhinta osallistujaa täyttävät syksyllä jo 103 vuotta, ja nuorin, ryhmän kuopus, on vasta 98-vuotias. Mukaan on saatu neljä naista ja kolme miestä. Museon työryhmä on haastatellut heitä ja heidän lähisukulaisiaan. On keskusteltu syntymäkodista, lapsuudesta, työurasta, harrastuksista, asumishistoriasta Helsingissä ja myös pitkän iän salaisuuksista.

Näyttelyn tekoon osallistuneiden satavuotiaiden elämäntarinat ovat hyvin erilaisia: mukana on muun muassa rakennusmies, suurperheen äiti, diakonissa ja huippu-urheilija. Yhteinen historia kuvastuu kuitenkin elämäntarinoissa selvänä. Kulunut vuosisata on ollut Suomessa kuohuva: sotia, jälleenrakentamista, kovaa työntekoa, yhteiskunnan kehitystä.

Koulua on käyty niin kiertokoulussa kuin yliopistossakin. Monien perheet ovat olleet suuria ja toimeentulo joskus niukkaa. Sotavuodet näkyvät kaikkien elämässä: nuoruus päättyi talvisodan syttymiseen vuonna 1939. Sotiin osallistuttiin taisteluissa ja kotirintamalla. Rauhaa seurasi jälleenrakennus ja monilla muutto kaupunkiin. Lapset kasvoivat ja Suomi vaurastui. Matkustamaan päästiin niin työn puolesta kuin vapaa-ajallakin. Tapahumat ja kansakunnan käännekohtat ovat kaikille samat, mutta jokainen on kokenut ne omalla tavallaan. Satavuotiaiden tarinat ovat myös kertomus itsenäisestä Suomesta.

YLÄKERRASSA VANHUUDEN KUVIA

Satavuotiaiden muistot ja muotokuvat täyttävät Hakasalmen huvilan alakerran. Yläkerta on puolestaan omistettu kaupunginmuseon valokuvakokoelmien aarteille. Näyttelyyn valitut kuvat kertovat, miten vanhuksia on kuvattu eri aikoina ja miten iäkkäät kaupunkilaiset ovat katukuvassa näkyneet. Signe Branderin, Ivan Timiriasewin, Simo Ristan ja muiden tunnettujen Helsingin tallentajien kuvat vievät kaduille, koteihin ja puistoihin. Kuvat näyttävät, miten vanhuksiin ja vanhuuteen on suhtauduttu, miten vanhukset on haluttu kuvata ja minkälaisia merkityksiä vanhuuteen on eri aikoina liitetty.

Vanhuuden kuvia esittelevä näyttelyosio päättyy 7.1.2018, kun huvilan yläkerrassa aletaan valmistella helmikuun alussa avautuvaa vuoden 1918 tapahtumista Helsingissä kertovaa Sisällissota. Nyt! -draama-projektia ja -valokuvainstallaatiota. Alakerrassa 100 ja rapiat -näyttely jatkuu 25.3.2018 asti.

100 JA RAPIAT
Hakasalmen huvila
13.10.2017–25.3.2018
 ti-su klo 11–17, to klo 11–19
VAPAA PÄÄSY
www.hakasalmenhuvila.fi

HAKASALMEN HUVILAN TAPAHTUMIA

Vanhuus ennen ja nyt

la 21.10. klo 12–15

100 ja rapiat -näyttelyn tapahtumassa asiantuntijat avaavat uusia, räväköitäkin näkökulmia vanhuuteen Suomessa.

Villamuistoja ja nykyneuleita pe-su 10.–12.11.

Villa perinteisenä ja nykyaikaisena vaate- ja käsityömaterialina Suomessa on aiheena Metropolian tuottamassa tapahtumassa, joka tarjoaa muun muassa pienoisenäyttelyn, työpajoja ja muotinäytöksen.

Slangilauluilta to 23.11. klo 18

Lauletaan yhdessä Stadin slangi ry:n uudesta slangilaulukirjasta.

Itsenäisyyden lauluja su 3.12. klo 14

Suomi 100 -juhlavuoden huipentuessa uusitaan vielä kerran riemukas yhteislaulutilaisuus, jossa Suomen vaiheet kerrotaan rakastettujen laulun kautta.

Hakasalmen huvilassa pidetään myös konsertteja, joista useimmat ovat ilmaisia. Lisätietoja ohjelmasta saa paperilla Hakasalmen huvilasta ja netissä osoitteesta www.hakasalmenhuvila.fi.

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO/MAJLA ASTIKAINEN

TEKSTI
Jere Jäppinen
tutkija

PIILOPIRTTI KRUUNUNHAASSA

Vuosien remontin jälkeen uudelleen avattu Ruiskumestarin talo on Helsingin tunnelmallisimpiin kuuluva kotimuseo. Se sijaitsee harvojen tuntemalla Kristianinkadulla kantakaupungin vanhimmassa, noin 200-vuotiaassa puisessa asuinrakennuksessa. Ruiskumestarin talossa voi eläytyä arkeen pikkuvirkamiehen kodissa 1860–70-luvuilla. Vaattomattoman puutalon pikkuisessa salissa on muodikas trumpettisohva ja komea pietarilainen kirjoituspöytä, mutta keittiössä roikkuvat reikälevit katossa ja nurkassa on kirnu.

PIENI TALO KAUPUNGIN LAIDALLA

Helsingistä tuli Suomen pääkaupunki 1812, ja uuden asemakaavan mukaisesti asutus laajeni Kruununhaan pohjoisosaan. Pienporvarit, käsityöläiset ja pikkuvirkamiehet rakensivat Siltavuoren rinteille vaatimattomia puutaloja. Ainoana on säilynyt Kristianinkatu 12, jonka rakennutti merimiehen leski Christina Wörtin. Tarkkaa rakennusaikaa ei tiedetä, mutta vuonna 1818 talo on ollut jo paikoillaan.

Talon monista omistajista ja asukkaista pitkäaikaisin oli Alexander Wickholm, joka osti vuonna 1859 tontin rakennuksineen perheensä kodiksi. Hän toimi tuolloin ruiskumestarina ja vastasi muun muassa kaupungin palokaluksista ja nuohouksen valvonnasta. Talon peri 1896 Wickholmin tytär Augusta Nevalainen, jonka kuoltua 1912 se siirtyi hänen tyttärelleen, tanssitaiteilija Martta Bröyerille. Vuonna 1974 Bröyer myi talon kaupungille. Kaupunginmuseum avasi puurakennukset Ruiskumestarin taloksi nimettynä museona 1980.

Museo on sisustettu Wickholmien kodiksi 1860–70-luvuilla. Alkuperäinen irtaimisto ei ole

tallessa, joten kaupunginmuseon kokoelmista on valittu perukirjojen pohjalta ajalle tyypillisiä esineitä, jotka ovat harkitusti eri-ikäisiä ja erityyppisiä. Salin huonekalut ovat uusia ja muodinmukaisia, mutta keittiössä ja kamareissa on vanhempia, kenties perittyjä tai käytettyinä ostettuja kalusteita.

Hellävaroin kunnostetut rakennukset kertovat omaa vahvaa tarinaansa menneestä elämänmuodosta. Lattiat ovat leveää lankkua, katot ja ovenpielet kenottavat herttaisesti vinossa. Seinille on palautettu 1800-luvun tyylliset pintakäsittelyt, joiden mallit on löydetty talon kerrostumista.

UUTUUKSINA KAMARI, PUOTI JA PIHALAVA

Eniten on uudistettu huonokuntoista sivurakennusta. Yleisön iloksi sinne on sisustettu 1800-luvun ilmapiiriä huokuva tunnelmointikamari, jossa voi istahtaa biedermeiersohvalle selaamaan valokuva-albumia. Pikkuruinen museopuoti tarjoaa talon henkeen istuvaa tavaraa kiiltokuvista ja tulitikkuauskeista nekkuihin ja läkkisuppiloihin. Syksyllä puodissa saa nauttia aidon kakluunin lämmöstä.

Ruiskumestarin talon kodikkaalle pihalle on tehty pieni esiintymislava, joka vihitään käyttöön kansanmusiikin sävelin Taiteiden yönä 24.8.2017. Tulevina kesinä halukkaat voivat ilmoittautua pihasoittajiksi. Taiteiden yönä käynnistyy myös kamarin syysohjelma siluetinleikkuulla. Syksyllä kamarissa muun muassa opetellaan seurapelejä ja joulukoris-ten askartelua 1800-luvun tyyliin.

RUISKUMESTARIN TALO

Kristianinkatu 12

9.6.2017–7.1.2018

ke–su klo 11–17

VAPAA PÄÄSY

www.ruiskumestarinvalo.fi

RUISKUMESTARIN TALON TAPAHTUMIA

Taiteiden yö to 24.8. klo 17–21

Kamarissa siluettitaiteilija Sirkka Lekman leikkaa viimeistä kertaa muotokuvia ja pihalla soi kotimainen ja amerikkalainen kansanmusiikki.

Adventin avaus su 3.12. klo 12–15

Vanhanajan joulu saapuu, talo koristetaan joulusuun tuoksuineen ja tiernapojat laulavat pihalla.

Syyslauantaisin klo 14 kamarissa on ohjelmaa: lokakuussa opetellaan vanhanajan seurapelejä ja marras-joulukuussa askarrellaan perinteisiä kuusenkoristeita ja eläydytään Topeliuksen joulutarinoin.

TYÖVÄENASUNTOMUSEON TAPAHTUMIA

Elotanssit Taiteiden yönä to 24.8. klo 18–21

Klo 18 kerrataan perinteisiä lavatansseja Kimmo Luukkosen johdolla ja klo 19–21 tanssitaan Kalliolan viihdeorkesterin säestyksellä.

Slangimuisteloja

to 7.9., 14.9., 21.9. ja 28.9. klo 14

Hellahuoneessa muistellaan menneen ajan Helsinkiä Stadin slangi ry:n slangintaitajien kanssa.

KAIKKIIN TAPAHTUMIIN ON VAPAA PÄÄSY.

PIENIÄ KOTEJA JA PIHAPUIDEN SUHINAA

Alppilassa Linnanmäen juurella on Työväen-asuntomuseo, jonka pienissä hellahuoneissa voi kurkistaa helsinkiläisen arjen historiaan. Kotien hellakaluunit, pesukomuutit ja päästävedettävät sängyt kuvaavat työläisperheiden elämää 1900-luvun eri vaiheissa. Puutalopihan kukkapenkissä kasvaa perinteisiä koristekasveja, ja museon puodista voi ostaa nostalgisia tuotteita lahjaksi tai kodin kaunistukseksi.

 **TYÖVÄEN
ASUNTO
MUSEO**

Kirstinkuja 4
Auki 15.10.2017 asti
ke-su klo 11–17
VAPAA PÄÄSY
www.tyovaenasuntomuseo.fi

RATIKALLA VUOSIEN TAAKSE

Yli sadan vuoden ajan raitiovaunut ovat kolistelleet pitkin Helsingin katuja. Kulttuuritehdas Korjaamon yhteydessä toimivassa Ratikkamuseossa voi istahtaa vanhaan ratikkaan ja siirtyä hetkessä menneisyyden Helsinkiin. Niin lasten kuin aikuistenkin mielikuvitus pääsee valloilleen kuskien paikalla istuessa, filminpätkiä katsellessa ja vanhoja matkalippuja tutkiessa.

**RATIKKA^{3T}
MUSEO**

Töölönkatu 51 A
Auki ma-su klo 11–17
VAPAA PÄÄSY
www.ratikkamuseo.fi

AINA
VAPAA
PÄÄSY

RAKASTU HELSINKIIN

SENAATINTORIN
KULMALLA

HELSINGIN
KAUPUNGINMUSEO

ALEKSANTERINKATU 16
09 3103 6630
HELSINGINKAUPUNGINMUSEO.FI